Nro: 43

KURYER LITEWSKI

Za dozwoleniem Naywyższego Rządu, Nayiaśnieyszego CESARZA, JMPERATORA Całey Rossyi.

Z GRODNA DNIA 27. LUTEGO Roku 1797. W PONIEDZIAŁEK.

Dalszy Ciąg Tytułow

II. *W Przywilejach wewnątrz Państwa.*

Z Bożey Łaski MY PAWEŁ Pierwszy JMPERATOR, i Samowładnący Cało-Rossyiski &c, &c, &c.

III. W Ukazach z Senatu do Kollegiow, i Gubernii, i z Kollegiow, Gubernii do podległych Jm Urzędow.

Ukaz JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego Cało-Rossyiskiego z Rządzącego Senatu, albo z Kollegium, albo też z Gubernskiego Rządu.

IV. *W Dekretach.*

Wedle Ukazu JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI.

V. *W Paszportach.*

Wedle Ukazu JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI, MONARCHY PAWŁA PIOTROWICZA Samowładnącego Cało-Rossyiskiego &c,&c,&c.

VI. *W Dokładach.*

NAYJASNIEYSZEMU NAYPOTĘZNIEYSZEMU Wielkiemu MONARSZE JMPERATOROWI i Samowładnącemu Cało-Rossyiskiemu od Senatu, albo z Kollegium (*takiego to:*) a jeżeli od kogo jednego wedle Jego obowiązku, tedy zamiast Senatu, albo Kollegium pisać od takiego to, naypoddannieyszy dokład.

Jeżeli zdarzą się różne Sprawy, tedy pisać Punktami, a jeżeli jedna, to w jednym punkcie, i wyrazić (a pod Punktami, gdy o czym Ukazu prosić należy) pisać tak: NAYMIŁOSCIWSZY PANIE! Naypoddanniey Senat, albo Kollegium prosi, a jeżeli od kogo jednego, tedy pisać: Prosze Waszey JMPERATORSKIEY MOSCI Naymiłościwszego Ukazu (*i pisać wyraźnie, na to Ukaz potrzebuie się.*) (*Reszta Potym.*)

UKAZ JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Samowładnącego Cało-Rossyiską z Rządzącego Senatu oznaymuie się powszechnie.

W Jmiennym JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Ukazie za własno ręcznym JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI podpisem, ninieyszego Januarij 1. dnia wydanym, wyrażono: Znayduiąc pożyteczną, dla służby NASZEY ustawę Junkierów z dorastaiącey młodzi Szlacheckiey, podług Ukazow w Bogu spoczywaiącego Przodka NASZEGO MONARCHY JMPERATORA PIOTRA PIERWSZEGO byłą, nakazuiemy utrzymywanie i uczenie ich przy Departamentach Senatu NASZEGO w Sankt Peterzburgu i Moskwie, oraz przy wszystkich Kollegiach, prócz dwuch Woiennych, ożywić na dawnym fundamencie, z warunkami następnemi: 1mo. Przyimować w Junkiery Szlachtę nie młodszą iak lat dwanaście maiącą, i tych, którzy się nieuczyli Prawideł dla nich przepisanych, umieszczać naprzód w Tytularne Junkiery. 2do. Dla wyćwiczenia ich więcey niż Kancellarzyski porządek co do dzieł znaiomości wyciąga w innych naukach przysposobiaiących do doskonałego poznania Cywilnych obowiązków, przyzwoitych, stanowi Szlacheckiemu; ustanowić podawnemu udzielne przyprowadzenie przy Kancellaryach Senackich Szkoły, do których skutku wkładamy obowiązek na NASZEGO Generał Prokurora. 3tio. Z Junkierów tytularnych po upłynieniu dwuch lat, którzy dość ukażą dowodu w nabyciu należytey znaiomości do odbywania dzieł, i którzy w innych przeznaczonych naukach postąpią, awansować w Junkiery Kollegium podług Tabelli o Rangach w 14stey Klassie położonych. 4to. Którzy ze Szlachty w Junkiery przyiętych, po examinie okażą się pierwey wyaplikowanemi dość w znaiomości prawideł, oraz nauk dla nich przeznaczonych, takich przyimować prosto w Junkiery Kollegium. 5to. W dalszym awansowaniu i umieszczeniu zdolnieyszych z nich na wakanse, postępować podług Ukazu 790 Roku i innych Praw o służących ze Szlachty w Cywilnych obowiązkach wydanych. Rządzący Senat postanowił o tym Naywyższym JEGO JMPERATORSKIEY MOSCI Ukazie, oznaymić całey Powszechności przez publiczne Ukazy. O czym ninieyszym i ogłasza się.

(L.S.) Oryginał za podpisem Rządzącego Senatu. Drukowany w Sankt Peterzburgu przy Senacie Januarij 7. Dnia 1797. Roku.

z Peterzburga 7. Lutego.

D. 29. Styczuia. Przyganiono Grłowi Lieutenantowi *Apraxin* za wysłanie w interelsie prywatnym Unterofficera, rzeczony Unterofficer degradowany i do Regimentu *Kexholmſkiego* za Gemeyny przenieſiony. Tegoż dnia nayſurowiey przykazano, aby nikt od przepiſaney formy mundurów nie oddalał ſię. —— D. 30. Stycznia. Podporucznik Pułku *Orenburſkiego Fedoſiéjew*, za śmiałe gadanie o wolności, do ſądu kryminalnego oddany zoſtał. —— D. 31. Grł Major *Zoricz* Grł Lieutenantem, a Grł Lieutenant *Wadkowſki* Komendantem w *Marienthal* i Członkiem kollegium Woiennego mianowani. —— D. 2. Lutego Grł Major *Szerſtnew* otrzymał Szefowſtwo *Mało-Roſsyiſkiego* Grenadyerow Pułku, a to na mieyſcu Grł Majora *Kraśno Miłaſzewicza*, który iako aktualny koſyliarz ſtanu w Cywilney służbie zoſtawać ma. Grł Lieutenant *Viomenil* ma bydź policzony w korpuſie Xcia *de Condé*. —— D. 3. Lutego Kapitan *Merlin* wysłany Kuryerem od Feldmarſzałka Grafa *Suworow* przenieſiony zoſtał do Garnizonu *Ryſkiego*, a Feld marſzałkowi *Suworow* dano przyganę za poſyłanie Kuryerem woyſkowey oſoby bez słuſzney przyczyny. Równąż przyganę odebrał Grł od Kawaleryi Xże Wołkońſki za danie z ſwoiey woli urlopu Majorowi *Czeliſzczew*.

z Wiednia 11. Lutego.

Arcy Xże *Karol* przybył d. 6. t. m. o godzinie 4. po południu do *Inſprucka*. Obywatele tameczni, ſtrzelcy, którzy w marſzu byli do Armij, i znayduiące ſię tam woyſka paradowały przed nim. Radość z nieſpodziewanego przyiazdu iego od ludu okazana, była nadzwyczaynie wielka. Szlachta i Dykaſterye miały u Arcy-Xcia audyencyą w pałacu Arcy-Xiężny *Elżbiety* i oświadczyły, że gotowe ſą maiątki i życie poświęcić dla Monarchy. Wieczorem całe Miaſto było illuminowane, niezmierne kupy ludu ze wſzyſtkich okolic zbiegły ſię dla widzenia Arcy-Xcia, i gdy ten wieczorem iechał z Arcy-Xżną *Elżbietą* dla zobaczenia illuminacyi, chciano konie z powozu wyprząc, na co iednak nie pozwolił. —— Dnia naſtępuiącego o godzinie 7. rano, Arcy-Xże poiechał daley przez *Brixen* do Armij *Włoſkiey*, dla przyprowadzenia tam do ſkutku danych ſobie od Ceſarza Jmci zleceń.

Grł *Alvinzy* donoſi z *Udine* d. 6. t. m. że otrzymał z *Tyrolu* zaſpokaiaiące wiadomosci, Grł bowiem *Liptay* odebrał Francuzom ważne mieyſce *Cembra*, i zabeśpieczył ſtanowiſko ſwe przy *Salurne*. Złączenie ſię trzech dywizyi Grłów *Röblöſs Baialich* i *Ruſs* ſzczęśliwie uſkutecznione zoſtało nad *Piavą*. Dywizya Grła *Spork* dziś także przyłączy ſię do nich. Jeżeli do tego kolumna poſtępuiąca od *Vuſterthale* na czas nadciągnie, ſpodziewać ſię należy, że na lewym brzegu tey rzeki, będzie ſię można utrzymać.

z Berlina 18. Lutego z Gazety Berlińſkiey.

D. 13. t. m. odprawiła ſię, z zwyczayną okazałością, ceremonia zaślubienia Xiężniczki *Auguſty* Córki Królewſkiey z Xciem naſtępcą *Heſsel-Caſselſkim*.

z Londynu 31. Stycznia z Gazety Hamburſkiey.

Oſtatnia Dworſka Gazeta zawiera w ſobie znowu (piſzą Gazety oppozycyine) 22. dowodow ſzczęścia Narodowego. —— Tak wſpomnione piſmo nazywaią bankructwa, o których Gazeta Dworſka uſtawicznie teraz donoſi. —— Gdy panuiący teraz J. C. Mość JMPERATOR Roſsyiſki niepodpiſał ułożonego iuż przez zeſzłą z tego świata JMPERATOROWĘ Traktatu auxyliarnego z Anglią, mocą którego 65.000. woyſka Roſsyiſkiego za pomierne ſubſidia miało póyść przeciwko Francyi; Agent więc Angielſki umocowany do umówienia warunków tego traktatu i wypłacania ſumm umówionych, powrócił z Peterſburga do Anglij. —— Kontr-Admirał *Pringle* mieć będzie komendę ſiły naizey morſkiey przy Kapie *dobrey nadziei*, a Kontr-Admirał *Raynier* w *Indyach Wſchodnich*. —— *Burke* powraca do zdrowia.

z Londynu 3. Lutego z Gazety Berlińſkiey.

Francuzi zabrali nam 8. okrętow z żywnością, płynących z *Cork* do *Portſmout*. Lord *Bridport* powrócił ſzczęśliwie z ſwoią Flottą do *Torbay*. ——

z Paryża 3 Lutego. z Courier du Bas Rhin.

Dnia 31 Stycznia Prezydent rady 500 oznaymił, iż odebrał doniesienie od Dyrektoryatu. Tak wielkiey (rzekł) rzecz ta iest wagi, że wszystko uchyliwszy na stronę, nią się zatrudnić potrzeba. Powstało wielkie zamieszanie, i czytanie tego doniesienia zawieszone zostało, aż póki spokoyność nienastąpiła, i póki wszystkie członki, które były wyszły, do sali nie powróciły. Czyta Sekretarz: Obywatele Prawodawcy! Dyrektóryat uwiadomiony od niejakiego czasu o nowym spisku, z naywiększą czuwał pilnością nad poznaniem spiskowych i zapewnieniem się o nich. Spisek ten miał wybuchnąć pod imieniem *mniemanego Króla Ludwika* XVIII. Wszystko w czas odkrytym zostało, a 4. dowodzców iest w kaydanach. Znaydziecie tu przyłączony list Ministra sprawiedliwości, wyświecaiący ten spisek. ——

List Ministra.

Oby: Dyrektorowie! Od dawnego czasu miałem wiadomość, że się znayduią w Paryżu Kommiſsarze *mniemanego Króla Ludwika XVIII*, i iakich sposobow używali na obalenie rządu teraznieyszego i przywrócenie monarchyi na trupach republikanow. Ale znaiomość konspiracyi niebyłaby zupełna, gdybym niedoszedł iey dowodzcow, i niepotrafił wniwecz obrócić ich zamiarow, które w skrytości układali. Kommiſsarze

Królewscy, według ułożonego od dawna planu, rozumieli, że naypewniey swego dokażą przekupiąc osoby woyskowe, za pomocą których mogliby czynić zaciągi sekretne w imieniu *Ludwika* XVIII. Mniemali, że dla uwiedzenia woysk, trzeba się pierwey zapewnić o szefach, w których one naywiększą ufność maią. Nierozumni! iakże mogli pomyślić, aby żołnierze Oyczyzny dali się przekupić i obrócili broń przeciwko tey Rzpltey, którą własną krwią utwierdzili.

Buntownicy w swoim szaleństwie sądzili, że trzeba udać się do Ob. *Malo* kommendanta 21 regimentu dragonow. Rozumieli, że on maiąc roziątrzone serce potwarzami, które przeciwko niemu nieprzyiaciele iego, a może i oni sami umyślnie miotali, chętnie się skłoni do ich zamiarow, dążących do tego, aby woyskowi wykrzyknęli Królem *Ludwika XVIII.* Trzeba było całey roztropności tego mężnego i poczciwego Komendanta, dla wstrzymania się od okazania gniewu na taką propozycyą. Umiał siebie utemperować, zdawał się wchodzić w widoki sprzysiężonych: wyznaczono dom na konferencye, łatwo mu było poaresztować spiskowych, lecz należało pozyskać ich ufność dla tym lepszego poznania ich zbrodniczych układow. Po kilku Konferencyach zdawał się iuż skłaniać, ale przełożył, iż chce pierwey poznać szczegóły planu konspiracyi, a nadewszystko pełnomocnictwa, które na ten koniec dał *Ludwik XVIII.* Umówili się więc przyiśdź do samego Ob: *Malo.* Byłem uprzedzony w nocy z 10 na 11 od tego zacnego officera, że miała bydź u niego nazaiutrz konferentya od god: 9. do 12 w szkole rycerskiey. Ułożyliśmy się względem kroków, maiących się przedsięwziąść, dla wysłuchania wszystkiego, co spiskowi będą mówili. Umieściliśmy w pobliższey stancyi dragonow, którzy zapomocą otworow poczynionych; wszystko mogli słyszeć: Cała konwersacya była słyszana, i z trudnością ci dragonowie mogli się wstrzymać od indygnacyi, słysząc niegodziwe sposoby, które ci zbrodniarze mieli przywieść do skutku Złapano tych buntownikow: nazwiska ich są *Brotier Bertelot* i *Ville-Harlay. Proly* pomocnik ich w własnym domu aresztowany został, gdzie też wiele papierow znaleziono. Drżyć będziecie, czytaiąc w tych pismach, co oni mieli czynić dla dopięcia swoich zamiarow. Pamiętacie Amnestyą przyrzeczoną przez *Ludwika* XVIII wszystkim, którzyby się wrócili do niego. Parlament potym miał ogłosić, że Król nie może darować zbrodni przeciw narodowi i majestatowi. — Co do mnie, Kommissarze Królewscy osądzili mnie bydź godnym zostania się przy urzędzie ministra policyi, aż do wstąpienia na tron *Kapeta,* pomimo to nawet, że wotowałem na śmierć *Ludwika XVI.* Niewiem co mogło ziednać dla mnie ten dowod ich ufności, ale okażę w tym zdarzeniu, że nie naprożno przysiągłem nienawiść władzy Królewskiey.

Rada uchwaliła, ażeby doniesienie Dyrektoryatu i list były drukowane, i rozdane po 6. exemplarzow dla każdego deputowanego; oświadczyła także, iż ci poczciwi ludzie, którzy się przyłożyli do odkrycia spisku, dobrze się zasłużyli Oyczyźnie.

Od Granic Włoskich 22 Stycznia.

Przeznaczony do Komendy Woysk Papieskich Grl *Colli* w towarzystwie Cesarskiego Maiora *Schmidt* d. 19. t. m. przybył do *Rzymu.* Grl Lieutenant *Gaadi* i Kardynał Sekretarz stanu aż do pierwszey stacyi pocztowey wyiechali na przeciw, i towarzyszyli mu do Miasta. Dnia tegoż wieczorem Grl *Colli* prezentowany był Papieżowi przez Sekretarza stanu, bardzo był łaskawie przyięty i buławą brylantami przyozobioną udarowany. w Krótce ma wyiechać do główney Kwatery do *Romagne.*

D. 25. Stycznia. Nowe zwycięstwa Francuzów znaczne w różnych Kraiach Włoskich sprawiły wrażenia. Papież ma, iak słychać, zamiar wyiechania iak nayśpieszniey do *Wiednia.* Woyska Cesarskie z wielkim pośpiechem cofnęły się. Można mówić, że w kilku dniach całą prawie kampanią utracity. Zwycięstwa Republikanów wielkie sprawuią podziwienie, musieli bowiem walczyć nie odebrawszy nawet wszystkich posiłków, gdyż wiadomo, że znaczna część Woyska ich w tym celu do *Włoch* idąca, na mieyscu swego przeznaczenia iescze nie stanęła.

z Włoch 26. 27 i 29. Stycznia. z Zurnalu Frankfurtskiego.

Potwierdza się, że Anglicy opuścili zupełnie brzegi *Toskanij.* Rozumiemy także, iż oddalą się z Wyspy *Elby i Porto Ferrajo,* i popłyną do *Gibraltaru.* Mówią, że Dwór *Florencki* stara się nakłonić Francuzow do wyiścia z *Liworno* dla przywrócenia handlu w portach, stosownie do Praw scisłey neutralności. — Dwor Rzymski przesyła ustawnie świeże woyska do Romanij. Opatrzył iuż należycie stanowisko *Citta di Castello* i *Aqua Pendente* dla zapobieżenia wtargnieniu Francuzow. Oprócz zebraney zewsząd amunicyi, ieszcze spodziewaią się mieć z *Tryestu* 0,000 broni, którą Cesarz pozwolił wyprowadzić.

Gazeta *Medyolańska* pod d. 24. Stycznia pisze, że przeięto list Kardynała *Busca* Sekretarza stanu, do Nuncyusza *Albani* w *Wiedniu,* z którego się okazuie, że Oyciec S. blizkim iest zawarcia Aliansu z Dworem *Wiedeńskim:* że potym ma wydadź deklaracyą ogłaszaiąc teraznieyszą z Francyą woynę, za woynę Religij.

Prócz listu Kardynała *Busca* do *Albani,* Gazeta Medyolańska publikowała ieszcze list Nuncyusza Papiezkiego w *Florencyi,* do Kardynała *Busca,* w następuiących wyrazach:

„ Niemożna wiedzieć z pewnością, w iakim zamiarze P. *Manfredini,* był wezwany od Grła *Buonaparte,* lecz z niektórych rzeczy wypada domyslać się, że to było w

celu żądania w dobrym sposobie pieniędzy od W. Xięcia *Toskanij*. Bo Kray od Francuzow zaięty, całkowicie iest z nich ogołocony: z *Paryża* zaś Dyrektoryat żadnych summ do Armij Włoskiey przesłać niemoże. Dziś rano P. *Manfredini* był u mnie, i powodowany przywiązaniem do Stolicy Apostolskiey i przyiaźnią, ktorą dla mnie mieć raczy, uwiadomił mnie konfidencyonalnie o rozmowie z Głem *Buonaparte* względem interessow Rzymskich. Zaręczył mi, że Grł ten daleki iest od przykładania się do zniszczenia *Rzymu*: owszem życzy zachowania iego, i dla tego zobowiązał będącego w tym Mieście Ministra Francuzkiego *Cacault*, aby tam ieszcze został, lubo ten co tydzień pisze, że chce odiechać, niewidząc podobieństwa, aby ugoda z Oycem S. nastąpić mogła pod warunkami podanemi od Kommissarzow Rzpltey. Dodał, że iuż teraz niebędzie więcey mowy o Religij, i że nawet nie iest dalekim od oznaczenia granic legacyi zaiętych, tak iak bydź maią pokojem powszechnym zatwierdzone: tym czasem zaś chciałby, aby warunki zawieszenia broni były dopełniane. —— Z dalszego ciągu rozmowy z P. *Manfredini* pomiarkowałem, że *Buonaparte* chciałby zawrzeć pokoy z Oycem S, pod warunkami zawartego dawniey zawieszenia broni, co wszystko udzielił mi, ażebyś mógł tych wiadomości użyć, tak iak mu się naylepiey zdawać będzie. &c &c.

W odpowiedzi na list ten, Kardynał *Busca* d. 4. miał z *Rzymu* napisać. Że o tym wszystkim uwiadomił Oyca S. ktory z ukontentowaniem przyiął dowody przywiązania P. *Manfredini*: że wszystko co mowił, iako partykularną rozmowę uważa: gdyby zaś w sposobie urzędowym negocyacya rozpocząć się miała, wypadałoby, ażeby iaśniey Oycu S. wytłumaczono się, dla tego żeby mógł rzeczy ze wszystkich stron uważać, i nayprzyzwoitsze przedsięwziąść kroki. —— Tłumacząc się iednak konfidencyonalnie, mam honor wyrazić, że to iest przykre żądanie, chcieć za punkt przedugodny nowego traktatu pokoiu, dopełnienia warunkow przez zawieszenie broni umowionych, i mogłoby nastąpić, że daiąc nam pokoy, nowychby ieszcze offiar żądano: tym sposobem okupilibyśmy to dobrodzieystwo nadto drogo. Ale ieżeli będzie o pokoy mowa a potym podane będą kondycye umiarkowane, z przyrzeczeniem urzędowym oddania nam *Bolonij* i *Ferarry*, w tenczas uważaiąc dla nas niektore korzyści, moglibyśmy stosownie do tego umawiać się. Zobaczywszy Pana *Manfredini*, będziesz mogł ustnie, nie zaś na pismie oświadczyć mu te sentymenta Oyca Swiętego.

Od Granic Tyrolu 30. *Stycznia z Gazety Bareutskiey.*

Wczoray odebrano sztafetą w *Jnspruck* smutną wiadomość, że Francuzi z naywiększym męstwem 5. razy natarli na woyska Cesarskie przy *Brentonico*, lecz zawsze odparci zostali, dopiero za szostym attakiem udało się im spędzić Austryakow z mieysca tego. Strata stron obudwoch iest niewiadoma, pewną iest iednak rzeczą, że się Republikanie w *Alla* znayduią.

z Botzen 31. *Stycznia z teyże Gazety.*

Strach tu wszystkich ogarnął i obawiamy się wtargnienia nieprzyiaciela, ktory się iuż w *Trydencie* znayduie.

z Stutgard 7. *Lutego z Gazety Berlińskiey*

z Listów pisanych ze *Włoch* okazuie się, że *Buonaparte* chce posłać Korpus znaczny przeciw Armij Papieskiey w *la Romagne*, dla opanowania tey Prowincyi. Niektóre korzyści odniesione przez Austryakow przy *Bassano*, nie potrafiły, iak się spodziewano, przeszkodzić dalszemu posuwaniu się Francuzow. Podług urzędowego rapportu d. 29. w *Medyolanie* publikowanego, Republikanie ponowiwszy attak d. 24. przymusili Austryakow do opuszczenia w nocy *Bassano*. D. 25. Grł *Massena* rozkazał iedney swoiey kolumnie przeyść *Brentę* dla napastowania z tyłu *Austryakow* stoiących w *Carpanedo* (mieysce to iest o 2. mile wyżey *Bassano* na lewym brzegu *Brenty*) tym czasem zaś druga kolumna pod dowodztwem Grła: *Menard* miała na nich uderzyć z frontu w *Valstagna* (leży na prawym brzegu *Brenty* naprzeciw *Carpanedo*] Attak był bardzo żywy, Austryacy bronili dzielnie mostu między *Valstagna* i *Carpanedo*: ale wkrótce napadnieni od drugiey kolumny Francuskiey na lewym brzegu tey rzeki, musieli się cofnąć. Wspomniony rapport wyraża, że Francuzi zabrali na Austryakach 900. niewolnikow, a 200. ludzi na placu położyli i cały korpus byłby pewnie w ich ręku, gdyby się nieco był opóźnił z retyradą. —— Z drugiey strony Grł *Joubert* zaczyna posuwać się przeciw *Tyrolowi*, publikowany w *Medyolanie* rapport tego Grła datowany z *Avio* d. 27. wyraża, że zdobył okopy Austryakow przy *Ala* i 400. niewolnika.

D. 8. *Lutego.* Doniesienia z *Tyrolu* potwierdzaią, że Francuzi opanowali okopy Austryackie przy *Alla* i *Avio* i zmierzaią do *Trydentu*. Austryacy po uporczywey obronie w tych okopach, ktorych Francuzi aż za szostym szturmem zostali panami, stanęli między *Trydentem* i *Botzen*. Woluntaryusze *Tyrolscy* przybywaią zewsząd dla wzmocnienia Armij *Tyrolskiey*, ktorey głowna kwatera d. 29. znaydowała się w *Botzen*. Grł *Alvinzy* iest przy Korpusie, ktory stał pierwiey w *Bassano*, a ktory po roznych akcyach udał się do *Frioulu*, ponieważ Francuzi wysłali w tamtę stronę korpus znaczny z dywizyow *Masseny* i *Angereau* złożony, ktory d. 26. minął *Bassano* i zdawał się okazywać proiekt marszerowania ku *Göritz* i *Triestowi*. Ale spodziewać się można, że posiłki będące w drodze z *Wiednia* i *Węgier* nadeydą w czas dla przeszkodzenia zamiarom nieprzyiacielskim. —— Piszą z *Wiednia*, że Grł *Mack*, iuż nie do *Portugalij*, lecz do *Włoch* poiedzie. —— Potwierdza się, że woyska przed 5. lub 6. tygodniami od Armij *Sambry* i *Mozy* odłączone, maszeruią do *Włoch*: dywizya Grła *Grenier*, ktora na początku Stycznia przechodziła przez *Strasburg*, przybyła iuż do *Sabaudyi*, dywizya Grła *Bernadotte*, ktora iuż przeszła przez *Lotaringią*, ma toż samo przeznaczenie; dodaią oprocz tego, że korpus woysk stoiących w *Sabaudyi* pod komendą Grła *Kellerman*, poydzie także wzmocnić Armią Grła *Buonaparte*. Z drugiey strony listy z *Tulonu* i *Genuy* donoszą o nadesłaniu nadzwyczayney wielości ammunicyi, iako to: 10,000. bomb i 700. lub 800. barył prochu *i. t. d.* ktore wyszły z portow *Prowansyi* i stanęły iedne po drugich w *Genuy*. Widać z tego wszystkiego, że planem Rządu Francuskiego iest przenieść do *Włoch* głowny teatr woyny.

N^ro. 43.

DODATEK
DO
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 27. LUTEGO R. 1797. W PONIEDZIAŁEK.

z Anſpach 18. Stycznia z Zurnalu Frankfurt.

W różnych pismach publicznych, zdarzenia, ktore zaszły w *Ellingen* na początku roku bieżącego, były doniesione tak falszywie. iż sądziemy za rzecz ważną opisać prawdziwy stan rzeczy. Deklaracya publikowana ze strony Króla Jmci *Pruskiego* dowiodła dostatecznie, że naywyższe zwierzchnictwo nad Miastem *Ellingen* należy do Xtwa *Anspach*, chociaż prawa własności nie są zaprzeczone *Kawaleryi Krzyżackiey*. Urzędnicy publiczni i mieszkańcy wspomnionego Miasta, wykonali już od dawnego czasu przysięgę Królowi Jmci, i osobliwie w czasie przebywania woysk Francuzkich w tych okolicach, doznali i sami uczuli skutki zbawienne protekcyi *Pruskiey*. Przy końcu Mca Grudnia roku zeszłego, Kommissya, maiąca w zleceniu uczynić konskrypcyą woyskową, udała się do *Ellingen*. Mieszkańcy zapomniawszy swoiey przysięgi i tych dobrodzieystw, oraz podnieceni przez malkontentów, okazali niechęć, czynili kroki do buntu i opierania się zbroyne- go. — Starali się nawet chociaż na próżno przyciągnąć do tego spisku mieszkańcow niektórych wiosek pobliżkich. — Potrzeba zatym było zwrócić ich do posłuszeństwa i porządku, i tym końcem dostateczny oddział woyska był tam posłany, znalazł on wprawdzie bramy Miasta *Ellingen* zamknięte. ale po uczynieniu niektórych przełożeń, wszedł do Miasta bez żadnego oporu, i niebędąc przymuszonym do użycia kroków gwałtownych. Mniemane pogróżki, które przypisywano Majorowi *de Rosenbusch* komendantowi tego oddziału, i które miały być wymierzone nawet przeciwko kobietom i dzieciom, są iedynie płochym wynalazkiem potwarzy, i nie zasługuią tylko na wzgardę. Mieszkańcy Miasta *Ellingen* wyrazili owszem swoię wdzięczność za dobre postępowanie i zupełną karność woysk *Pruskich*, i wyznaiąc swoie błędy przez oświadczenie, że opor ich był tylko dziełem niejakichści ramow, prosili o przebaczenie, ktore otrzymali i Kommissya Regencyi maiąca zalecenie roztrząsnąć tę rzecz sądownie odwołaną zostala. Woyska takoż zaraz usunęły się, konskrypcya uskuteczniona została bardzo spokoynie, a winowaycy ukarani zostaną za swoy błąd zapłaceniem tylko kosztow exekucyi woyskowey, które iednakże zostaną prawnie przeznaczone przez Sąd do tego właściwy.

z Frankfurtu 6. Lutego z Zurnalu Frank:

Piszą z *Wiednia* pod d. 29. Stycznia co następuie. W. Mistrz Krzyżacki zaniosł przed naywyższy Trybunał Jmperyi skargę przeciwko Królowi Pruskiemu, z okazyi zaięcia przez niego zbroyną ręką kommendorstwa *Ellingen*; co pozbawia ten Zakon znacznego dochodu.

Donoszą z Ratysbony, iż Seym ma się tym zatrudnić d. 3. Lutego.

z Bruxelli 28. Stycznia.

Wypis z uchwały Dyrektoryatu Wykonawczego 1. *Pluvioſe* [20. Stycznia] 5. Roku Rzpltey.

„ Dyrektoryat wykonawczy chcąc coraz bardziey wzmocnić związki braterstwa, między Departamentami przyłączonemi i dawnemi Rzpltey, chcąc zebrać wszystkie wiadomości służące do polepszenia losu tych Kraiow, poznać nie zawodnie żądania mieszkańców, i dać im iawny dowod swego przywiązania i przychylności, stanowi: Minister wewnętrznych interessów uda się nie zwłócznie do *bywszego Belgium* i znacznieyszych iego powiatów. Wyszukiwać będzie wszelkich sposobów służących do ułatwienia i poprawy rolnictwa, handlu, sztuk wyzwolonych i siły morskiey. Port *Anvers* i utrzymanie kanałów, szczegulniey uwagę iego ściągnąć maią. — Zapewni się o srzódkach przez Administracye centralne użytych względem maiących się wkrótce odprawiać zgromadzeń pierwiastkowych. — Jest upoważniony do połączenia kilku Kommissarzy, ieżli tego będzie widział potrzebę, maiących się zatrudnić zbieraniem uwag, których w czasie swoiey bytności nie będzie mógł nabyć. Użyie sposobów właściwych do zapewnienia spokoyności oraz szczęścia tych Departamentów i natchnienia mieszkańców miłością, i przywiązaniem do prawideł Republikańskich. — Administracye Cywilne i woyskowe są obowiązane do posłuszeństwa Ministrowi wewnętrznych interessów i oddawania czci winney charakterowi iego „ (Podpisano) *Barras* Prez: Dyr: Wyk:

Od dnia wczorayszego mamy szczęście widzieć w naszym Mieście Ministra wewnętrznych interessów Ob. *Benezech*. Wiazd iego był wspaniały. Onegday ieszcze przy-

były tu dwa Regimenta iazdy. Wczoray rano wſzyſtkie woyſka ſkładaiące tuteyſzy garnizon pod bronią ſtanęły, piechota uſtawiona była w dwóch ſzeregach na ulicach, przez które Miniſter miał przeieżdżać. Dwa Regimenta ſtrzelców konnych, ieden Dragonij i kanonierowie na koniach na ſpotkanie iego wyiechali. Wſzyſtkie władze Cywilne i woyſkowe w ubiorach urzędowych czekały, dla powitania go, ſkoro do bram Miaſta zbliży ſię. Kilkakrotne z Armat wyſtrzały ogłoſiły iego przybycie. Swita cała ſkładała ſię z 4ch powozów ſześciokonnych. W iednym z nich znaydował ſię Miniſter z ſwoią familią. Dwa tyſiące iazdy aſsyſtowało mu, z których połowa poprzedzała, a druga wiazd zamykała. Generałowie byli na iey czele, i w tym porządku do Hotelu Angielſkiego przybył. —— Dyrektoryat umocnił Generałow i Kommiſsarzy przy Armiach nad *Renem* ſtoiących do nakładania rekwizycyi w Departamentach przyłączonych i Kraiu podbitym między *Mozą i Renem,* dla napełnienia magazynów na naſtępuiącą kampanią. —— Grf *Beurnonville* z wielu innemi Generałami wkrótce tu ieſt ſpodziewany.

D. 30. *Stycznia.* Miniſter wewnętrznych interesſow udał ſię dziś na ſeſsyą publiczną Adminiſtracyi Departamentowey w ubiorze wielkim urzędowym. Tam w mowie bardzo piękney wyłożył zamiary ſwoiego wysłania, między wielu innemi ma ſię zatrudnić zniesieniem nadużyciow władzy, których ſię niektóre oſoby dopuściły. Zdaie ſię, że Ob. *Benezech* przedſięwziął ściśle tego dopełniać, gdyż iuż Prezydenta Adminiſtracyi naſzego Departamentu złożył z urzędu, toż ſamo zamyśla i z innemi zrobić, którzy słuſznie zaufanie publiczności utracili. —— Wkrótce Miniſter wyiedzie dla zwiedzenia innych Miaſt naſzych Departamentow. w *Anvers* ma ſię naydłużey zatrzymać, i tam uważaniem robot około portu zatrudni ſię, Jndżynierowie i oſoby z wiadomości wielkich w marynarce ſzczegulnieyſze zalety maiący, uprzedzili iuż Miniſtra w przybyciu do *Anvers,* gdzie mogą bydź użyci. —— Większa część Departamentów przyłączonych, przysłała tu Deputowanych dla powitania Miniſtra.

z New-York 14. *Grudnia z Gazety Bareytſkiey.*

Nowy wybor P. *Adams* na Prezydenta ſtanow ziednoczonych ſprawił wielkie zamieſzanie w *New-York, Boſton, Charlſtown i Baltimore.* Kilkaſet domow w perzynę zoſtało obróconych, i Francuſka partya przeciw partyi Angielſkiey czyli P. *Adamſa* czynnie powſtała. Ameryka była dotychczas ſiedliſkiem pokoiu: zbierała roztropnie ſkarby rozpraſzaiących ie mocarſtw, a teraz duch ſtronnictwa łamie gałązkę oliwną. —— List naſtępuiący P. *Jefferſon* piſany do *Toſkanij* do Pana *Mazzei* (Autora uwag Hiſtorycznych i politycznych nad Prowincyami ziednoczonemi Ameryki) wyświeca niektóre ważne względem dziſieyſzego ich ſtanu okoliczności. *Jefferſon* piſze. —— Stan naſz polityczny od wyiazdu W. P. nadzwyczaynie ſię zmienił. Na mieyſcu ſzlachetnego uczucia wolności, przywiązania do niey, i rządu republikantſkiego, panuie teraz *partya Angielſko Aryſtokratyczna.* Zamiarem ieſt wprowadzić do nas rząd Angielſki, którego nam iuż podała za ryſy, lecz większość wſpół obywatelow naſzych, ſprzyia ſzczerze pierwiaſtkowym konſtytucyi naſzey prawidłom. Wſzyſcy właściciele gruntow, i wiele utalentowanych oſob trzyma ſię tych *principiow.* Przeciwni zaś im ſą: władza wykonawcza, władza ſądownicza, wſzyſcy urzędnicy i boiaźliwi ludzie, kupcy W. *Brytanij* i naſi handluiący kapitałami Angielſkiemi, ſpekulanci, i wſzyſcy w bankach ſummy iakie maiący. Zadrżałbyś, gdybym ci chciał wyliczać wſzyſtkich apoſtatow, którzy za tą poſzli herezyą. Znayduią ſię między niemi tacy, którzy w radzie byli *Salomonami,* w boju *Samſonami,* a którym *Dalila* włoſy ucięła. Czas ieſt ocknąć ſię i znieść Syſtema niewdzięczności i nieſprawiedliwości dla Francyi, od którey chcą nas oderwać, poddaiąc nas wpływowi *W. Brytanij.*

z Sztokolmu d. 24. *Stycznia.*

Król naſz powrócił iuż z *Upſalu* i wydał obwieſzczenie zalecaiące, aby mu ſtan mieyſc na więzienia przeznaczonych, w całym państwie opiſany zoſtał, gdyż chce w tey mierze porobić urządzenia ſtoſowne do zdrowia i ludzkości. Pan *Rehauſen* dawniey do *Paryża* przeznaczony, lecz tam nieprzyięty, przybył tu z *Hamburga.*

z Sztokolmu 27. *Stycznia z Gazety Hamburſkiey.*

Wczoray wieczorem przybył tu przez *Abo* z Peterſburga Grf *Kościuſzko,* zdrowie iego znacznie ieſt nadwątlone. Przed ſamym odiazdem otrzymał od JMPERATOROWEY i Xiężniczek iey Córek, w podarunku właſnoręczney roboty Souwenirek. Stanął w Francuzkiey oberży.

z Offenburg 27. *Stycznia. z Żurnalu Frankfurtskiego.*

Temi dniami maią wysadzić na powietrze roboty podziemne w *Kehl,* iako to: Kazematy, magazyny do składu prochu, miny, &c. z których Francuzi wiele w czasie oblężenia korzystali. Republikanie strzelaią z drugiego brzegu rzeki na naszych robotników, ale niewiele szkodzą.

z Manheimu 17. *Stycznia.*

Wczoray Arcy Xże Karol wydał rozkazy, aby 9. batalionow z woyſka ſtoiącego w Xięſtwie *Wurtemberſkim,* iak nayśpieſzniey do *Włoch* na wozach przewiezione były.